

TASAVVUF VE MUHABBETULLAHIN HASIL OLMASI

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin. Hamden kesîran, tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ecme'îne tayyibîne't-tahirîn..

a. Allah'ın Kullarına, Allah'ı Sevdiniz

Emmâ ba'dü

Fe kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

حَبِّبُوا اللَّهَ إِلَىٰ عِبَادِهِ يُحِبِّكُمْ اللَّهُ

Habbibu'llâhe ilâ ibâdihî yuhbib-kümu'llâh.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz hazretlerinden Ebû Ümâme radiyallahu anh'ın rivayet ettiğine ve Taberânî'nin kitabına kaydettiğine göre Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuşlar:

Habbibu'llâhe ilâ ibâdihî. “Allah’ın kullarına, Allah’ı sevdiniz.” Kullarına Allah’ı sevdiniz ki, *Yuhbibkümu’llâh.* “Allah da sizi sevsin.”

Kullarının aklı, iz’anı, irfanı varsa Cenâb-ı Hakk’ı sonsuz derecede sevmesi icap eder. Çünkü Allah sevilecek her şeyin sahibidir. Sevilecek her şeyi bize veren odur. Hayatımız, sıhhatimiz, sağlığımız O’ndandır. İçtiğimiz su, meyveler, nimetler O’nun ikramıdır. İman, hidayet O’nu ihsanıdır. Sevinilecek, hoşumuza giden sahip olduğumuz ne varsa Allah bize vermiştir, onun için Allah’ı sevmemiz lazım. Ayrıca özlediğimiz, elde etmek için uğraştığımız neler varsa onların hepsinin sahibi Allah’tır. O bakımdan her türlü güzelliğin de yaratıcı ve sahibi Allah’tır. Her sevilecek güzel sıfatın en güzeline sahip olan da Allah’tır. [Kulların] Cenâb-ı Hakk’ı sevmesi lazım.

Bir kulun iz’ânı, irfanı varsa şöyle bir etrafına, çiçeklere baksa; tepeden tırnağa çiçeklenmiş ağaç... Sübhanallah!

Ondan sonra Allah Allah! Zaman geçiyor bu çiçekler, meyve oluyor. Kırmızı, kırmızı

dallar elma dolu, kiraz dolu, erik dolu, Sübhanallah! Salkım salkım üzümler, türlü türlü yiyecekler...

Sonra Cenâb-ı Hak, yerden suyu buharlaştırıyor, bulut hâline getiriyor, yukarılara çıkarıyor. Rüzgârlara onu üflettiriyor, başka diyarlara götürüyor. Dağların tepesinden, aşağılara şakır şakır suları akıtıyor. Bütün canlıların hayatı su ile kâim olduğundan hepsine suyu ih-san ediyor.

Dağdaki çam ağaçlarına da, ovadaki otlara da, kuşlara, böceklere de her mahlûka suyu ikram ediyor. Hayran kalır insan!..

Arıya baksa; Fesübhanallah!

Şu arıdaki düzen, intizam, çalışkanlık, hüner, bilgi... Çiçekleri dolaşüyor, sabahtan akşama kadar bıkmıyor, ne kadar muntazam petek yapıyor. Peteği de yenilebiliyor, peteğin içine doldurduğu malzeme de yeniliyor; Sübhanallah! Küçücük bir böceğin şu hünerine bak! Hayran kalır insan!..

Hangi mahlûka baksa, kendi vücuduna baksa, kendi vücudunun işleyişine baksa... Şu mide; her türlü gıdayı yiyoruz, mide hazmediyor. İyi ama bu mide etten; et yiyoruz eti

de hazmediyor, Fesübhanallah! Allah Allah, ne kadar acayip bir şey!

Yerden kara topraktan biten bitkide bal gibi tatlı veyahut limon gibi ekşi veyahut daha başka lezzette türlü türlü meyveler, mahsuller çıkıyor.

Bir yaprak, güneşi gökten görüp yerden suyu alıp -daha doğrusu bir yaprağın tek bir hücresi, klorofil hücresi- ağacın üzerinde gördüğümüz her şeyi yapıyor, laboratuvar... Yeni dalları, yeni yaprakları, meyveleri yapıyor, meyvelerin tadını yapıyor. Sübhanallah!

Nesine baksan sanatına, kudretine, nime-tine, ikramına, ihsanına hayran kalmamak, âşık olmamak, sevmemek mümkün değil.

Ama yine de bunları kullara anlatmak gerekiyor. Kullar bazen tam düşünemiyorlar. Bunları kullara anlatıp, uğraşıp, gösterip, öğretip anlatmak lazım geliyor.

Tasavvufta eğitimin amacı, -dervişi ele aldığımız zaman götürmek istediğimiz nokta- Cenâb-ı Hakk'a sevgi hâsıl etmektir, âşık olmasını sağlamaktır. Cenâb-ı Hakk'ı sevmesini sağlamaktır. Tasavvufta amaç; kul Cenâb-ı

Hakk'ı anlayabilsin, sevebilsin diye onu eğitme-ktir. Tasavvufun eğitimi budur.

Tasavvufun amacı; Cenâb-ı Hakk'ın "muhabbetullah" dediğimiz sevgisini, "aşkullah, muhabbetullah" dediğimiz şeyi kulun kalbinde hâsıl etmek için uğraşmaktır.

Sonunda kul nasıl olur?

Yunus Emre gibi, Mevlânâ gibi olur. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin şiirlerini okuyun, Yunus Emre'nin Dîvân'ını okuyun, Eşrefoğlu Rûmî'yi okuyun, İbrahim Hakkı Erzurûmî'yi okuyun. En çok sözünü ettikleri konu; "aşkullah, muhabbetullahtır."

Çünkü o noktaya gelmişlerdir. Kişi konuştuğu zaman kendisini anlatmış olur. Her kap içinde ne varsa dışına onu sızdırır. Bu adamlar "aşkullah, muhabbetullah" ehli olduklarından kitapları da hep böyledir. "Aşkullah, muhabbetullah" doludur. Onlarla dostluk kuran insanlarda da o durum hâsıl olur.

Bir âsi, mücrim, kaba saba insanın sonunda ince, hassas, zarif, hoş, güzel bir insan hâline gelmesi eğitim işidir. Kolay değildir. Topraktan çıkan bir madenin ince, güzel, zarif bir madenî eşya hâline gelmesi, karşımıza bir

sanat eseri olarak çıkması nasıl zorsa, bir ağaç kütüğünün yontulup da oymalı, işlemeli bir ev eşyası olması nasıl epeyce bir zaman alıyorsa, nasıl birçok güzel şeyi elde etmek için, korunmuş helva olması için çok zaman geçmesi gerekiyorsa çalışmak ve gayret etmek lazım.

Kolay değil! Ham bir insanı olgunlaştırmak, sonra olgun bir insan halinde Allah'ı seven bir âşık-ı sâdık kul hâline getirmek uzun bir iştir.

Tasavvuf bunu yapmak için kendine göre ince usuller uygular. İşi köklü, temelinden düşünür, sağından, solundan iyice hesaplar öyle eğitir.

Şöyle kısaca anlatmam gerekirse;

Bir kere kulun helal lokma yemesini sağlar. Ondan sonra kendisinin gönlünü çelen, yalan yanlış sevgilerden kurtulmasını sağlar. Çünkü insanoğlu Allah'ı buluncaya kadar yarı yolda, çok başka başka şeylere gönlünü takıp oyalanır. Küçükken şeker peşinde koşar, bir müddet bu böyle gider. Şeker, çikolata, tatlı, helva, meşrubat vesaire, vesaire...

Biraz büyüdüğü; delikanlılık devresi, çağı başladığı zaman başka sevgilerin peşine düşer.

O iş bittikten sonra çoluk çocuk sevgisi peşine düşer. O iş bittikten sonra para pul sevgisine düşer. Zengin olduktan sonra bu sefer riyaset sevgisine düşer, başkan olmak arzusuna düşer.

Midenin şehvetinden kurtulur, nefsin şehvetine tutulur. Nefsin şehvetinden kurtulur daha başka sevgilere yakalanır, oyalanır, oyalanır, oyalanır ömür biter.

Tabii bu dünya imtihan hayatı olduğu için bu böyle oluyor. Onlardan kurtulmanın yollarını uygulattırmak suretiyle sonunda mürid yetişirse, sözleri tutarsa, doktorun tavsiyesini hasta uygularsa iyi olur. Uygulamazsa kendisi bilir.

Ne kadar doktorun yanında dursa hastanın perhize riayet etmesi, ilaçları alması, tavsiyeyi tutması lazım. Bir taraftan sigara içerken, bir taraftan tedavi olmaz. Bir taraftan hastalığı meydana getiren işi yaparken bir taraftan tedavi olmaz.

Hâsılı tasavvufta Cenâb-ı Hakk'ı sevdirmek için çalışma yapıyor ama her şahıs da karınca kararınca çoluğuna çocuğuna dilinin döndüğü kadar, karısına vesairesine Allah'ı sevdirmeye çalışacak.

Habbibu'llâhe ilâ ibâdihî “Kullarına Allah’ı sevdiren.” Küçük çocuğa annesi babası uğraşacak, bunu sağlayacak. “Çocuğum, evladım bak bu rızkı bize Allah verdi, hadi ona dua edelim. Bak sana neler nasip etmiş, bak gördün mü?..” vs...

“Allah bir de kardeş verdi sana, bak başkasının annesi babası yok, bak senin annen baba başında” vs...

Anne baba çocuğuna nimetleri göstererek öğretmeye çalışacak. Öğretmen talebelerine öğretmeye çalışacak. Kişi günlük hayatında münasebeti olduğu, ilişkisi olan insanlara bunu anlatmaya çalışacak.

“Kim kullarına Allah’ı sevdirse...” *Yuhbibkümu'llâh*. Peygamber Efendimiz, “Allah’ın kullarına siz Allah’ı sevdirmeye çalışırsanız, yaparsanız Allah da sizi sever” buyuruyor.

Demek ki Cenâb-ı Hakk’ın sevgili kulu olmanın bir yolu da buymuş. Onun için bu konuda gayret gösterelim, özenelim, uğraşalım, terleyelim, koşalım, uğraşalım; Cenâb-ı Hakk’ın sevdiği kul olalım. *Habbibu'llâhe ilâ*

ibâdihî yuhbibkümü'llâh. “Kullarına Allah’ı sevdiren, Allah da sizi sevsin.”

b. Kalpte, Gönülde Münafıklığın Nifakını Yeşertir...

İkinci hadîs-i şerîf,

حُبُّ الْغِنَاءِ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا
يُنْبِتُ الْمَاءُ الْعُشْبَ

Hubbu’l-gınâi yünbitü’n-nifâka fi’l-kalbi kemâ yünbitü’l-mâu’l-uşbe.

Deylemî ve Hulvânî, Ebû Hüreyre *radıyalahu anh*’ten bir hadîs-i şerîf [rivayet etmiş.]

Gınâ, *gayn*; *nun*, *elif* ile “teganni, şarkı, çalgı, mûsikî” demek. Eğer *nun*’dan sonra *ye* ile yazılsaydı; *gınen* o zaman “zenginlik” mânasına gelecekti. Ama *elif*’le yazıldığı zaman “çalgı, mûsikî” mânasına gelir.

Tegannî de diyoruz, *gınâ* da diyoruz. *Tegannî*, “gınâ söylemek” demek. İnsan bir besteyi mırıldanırsa ya [da] bir şarkıyı, türküyü söylerse “teganni etmek” diyoruz. Böyle şarkı türküyü söyleyen kadına *muganniye* deniliyor. *Muganniye*; “şarkıcı kadın” demek. *Gınâ*, *tegannî* şarkı...

Böyle mûsikî; *Yünbitü'n-nifâka*. “kalpte, gönülde münafıklığın nifâkını bitirir, yeşertir, hâsıl eder.”

Kemâ yünbitü'l-mâu'l-uşbe “Suyun döküldüğü yerlerde, yeşillik ot meydana getirdiği gibi çalgı, türkü, şarkı da insanın kalbinde münafıklığı bitirir, yeşertir, oluşturur.”

Her şeyin kullanış yerine göre durum değişir. Sesin, musikinin kullanıldığı güzel yerler de vardır. Mesela, ezan... Ezan düz bir bağırma ile, “Ahmet yaaaa, heeeey, bana bak” diye böyle der gibi okunmuyor ki... Yüksek bir arkadaşını ikaz eder gibi seslenmiyorsun ki... “Heeey! Allahu Ekber” demiyoruz ki, güzel bir [sesle] söylüyoruz.

Bu nedir?

Güzel sesle söylendiği zaman hoş olduğu için orada uygun olmuş.

Sonra;

زَيْنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ

Zeyyinü'l-Kur'âne bi-asvâtiküm. “Kur'ân-ı Kerîm'in de nutuk gibi okunması olabilirdi ama öyle değil.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

”Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn, E'r-rahmânirrahîm” böyle okumuyoruz.

Veyahutta tam böyle kıvrak, cıvık şarkı gibi de okumuyoruz. Elleri tutup da oynayacak gibi de okumuyoruz.

Bir dengeli ağır başlı bir şekilde Eûzubesmele çekiyoruz, okuyoruz. Bunu güzel başaran herkes hayran oluyor.

“Allah razı olsun falanca hafız Kur’ân-ı Kerîm’i çok güzel okuyor.” diyoruz.

Bağırmak değil, düz okumak değil, şarkı gibi kıvırtmak değil. İnsanı şıkır, şıkır oynatacak bir havada değil ama güzel bir şekilde oluyor. İşte bu ölçüler içinde...

Tekkelerde de kullanılmış. Tekkelerde de kullanıldığı zaman güzel tesir yapmış. Hatta bazen zikir esnasında, zikri destekleyecek şekilde kullanılmış. Hatta zikrin geçişlerini sağlamak için, hızlanmasını sağlamak için ilâhi değişmiş. İlâhinin değişikliğinden zikir eden şahıslar farkına varmadan gayr-i ihtiyârî hızlanmışlar, hızlanmışlar sonunda o coşkulu durum meydana gelmiş.

Demek ki tekkelerde kullanılmış, ezanda kullanılmış, ciddi bir şekilde Kur'ân-ı Kerîm'de kullanılıyor.

Ama bunun dışında bu şarkıyı çok fazla sevdiği zaman, “hadi eve bir saz alayım” dediği zaman bu böyle yavaş yavaş insanı batağa çeker gibi kalpte nifak, münafıklık hâsıl eder. Fiilen de öyle olmuştur.

Ne kadar “olmaz ya” filan diye itiraz etmek istese de “ben olmam” dese de yavaş yavaş çok hafızların mevlüthanlıktan gazelhanlığa, gazelhanlıktan gazinolara düştüğünü görmüşüzdür. Âşıkane, gayr-i dinî gazelleri çok plaklara geçmiştir. Çok görülmüştür bunlar.

Nice meşhur, adı tarihe geçmiş hafızlar, hafızlıktan, güzel Kur'an okumaktan kendisini koruyamamışlarsa kendisini gazinolarda bulmuşlardır. Çünkü mûsikînin nefsi besleme, kuvvetlendirme [yönü] vardır. Nefsi kuvvetlendirdiğin zaman zapt etmek zordur.

Bilmiyorum ama ata arpayı fazla verdiği zaman sahibini dinlemezmiş. Biraz fazla hoplayıp zıplamaya başladığı zaman “arpası fazla gelmiş” derler. Demek ki yemeği kuvvetli olunca duramaz hâle geliyor, azgınlaşıyor; o

zaman dizgin de para etmiyor. Üstündeki süvariye de pat yere vururmuş. “Gemi aزیا almış, arpası fazla geldi.” diye duyarız.

Biz pek at besleyip o işlerle uğraşmadığımız için bilemiyoruz ama hakikaten de çok yemek yenildiği zaman, nefis kuvvetlendiği zaman onu zapt etmek kolay olmuyor. Onun için oruçla nefsi hizaya getirmek daha güzel oluyor. Çok yediğin zaman nefsin kabarıyor, kuvvetleniyor. Kuvvetlenince de seni sürüklüyor. Dizgini dinlemiyor; “Yaa! Yapma etme, günah” filan derken alıyor sahibi, günahlı işlere bulaştırıyor.

O bakımdan ihtiyatlı olmak lazım. İhtiyatlı bir şekilde ölçüsünü kaçırmadan, aman günah olmasın diye bu çalgı, türkü, musiki işine çok dikkat etmek lazım.

c. Sizin Şu Dünya Hayatınızdan

Üçüncü hadîs-i şerîf,

حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ النِّسَاءُ وَالطَّيِّبُ
وَجُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

Hubbibe ileyye min dünyâkümü'n-nisâu ve't-tîbu ve cü'ilet kurratü aynî fi's-salâh.

Ahmed b. Hanbel, İmam Neseî, İbn Abdilber, Hakîm *Müstedrek*'inde ve Beyhakî ve diğer kaynaklarda Enes *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş.

Üçüncü hadîs-i şerîf, duymuş olduğunuzu tahmin ettiğimiz bir hadîs-i şerîf;

Hubbibe ileye. Peygamber Efendimiz “Bana sevdirdi.” diyor. Kendi zâtını anlatarak söylüyor. *Min dünyâküm*. “Sizin şu dünya hayatınızdan.” “Sizin” diyor, kendisi yapmıyor...

“Şu sizin dünyanızdan bana sevdirdi.” *E'n-nisâu*. “Hanımlar,” *Ve't-tîbu*. “Güzel koku.” *Ve cü'ilet kurratü ayni fi's-salâh*. “Ve gözümün şenliği namaz kılmak da.” buyuruyor. Namaz kılmak gözümüz şenliği kılındı. “Namazda gözüm gönlüm şenleniyor, gözümün şenliği namaz kılmak da oldu, yapıldı.” buyuruyor.

Demek ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz; “Bu dünyayı sevmek tehlikelidir; *Hubbu'd-dünyâ re'si küli hâtîe*. “Bütün hatanın başı dünyayı sevmektir, dünyayı sevdiği zaman insan harama, günaha dalar, batar. Ahireti unutursa vaziyet fena olur” diye hep

söylüyor. Yalnız bu dünyadan bazı şeyler seviyor. Çünkü Cenâb-ı Hak insanları öyle yaratmış.

Bir hanımlara karşı sevgi. Bu doğanın tabiatın bir gereği olarak oluyor. Ve ondan dolayı evlilik oluyor, evlat oluyor, nesil devam ediyor...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
20 Recep 1421 / 18.10.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

